

Γενική Διεύθυνση Ανάπτυξης, Υπουργείο
Οικονομικών:

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ 2024-2026

Αύγουστος 2023

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΠΟΣΤΟΛΗ.....	4
ΟΡΑΜΑ.....	4
ΑΞΙΕΣ.....	4
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΕΠΙΔΙΩΞΕΙΣ	4
ΓΔ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ.....	5
ΣΤΟΧΟΣ 1: ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ.....	5
ΣΤΟΧΟΣ 2: ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ, ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ	12
ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΔΟΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΔΟΣΗΣ – ΤΜΗΜΑ Α.....	19

ΑΠΟΣΤΟΛΗ

Η προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης της οικονομίας μέσα από τη διασφάλιση και βέλτιστη αξιοποίηση των διαθέσιμων Ευρωπαϊκών και άλλων πόρων.

ΟΡΑΜΑ

Η επίτευξη αιεφόρου Ανάπτυξης και η διασφάλιση της ευημερίας των πολιτών σε ένα συνεχώς μεταβαλλόμενο περιβάλλον

ΑΞΙΕΣ

1. Αποτελεσματικότητα: Αποτελεσματική λειτουργία της ΓΔ Ανάπτυξης η οποία να στοχεύει στην εξυπηρέτηση του δημόσιου συμφέροντος.
2. Ποιότητα στην εξυπηρέτηση: Άμεση και στοχευμένη εξυπηρέτηση των Υπηρεσιών, Οργανισμών και πολιτών στη συνεργασία τους με τη ΓΔ Ανάπτυξης.
3. Ακεραιότητα: Εκτέλεση των καθηκόντων με αμεροληψία και υψηλά επαγγελματικά πρότυπα.
4. Διαφάνεια: Εκτέλεση των εργασιών με διαφανείς και αδιάβλητες διαδικασίες.
5. Σεβασμός: Αντιμετώπιση των εργαζομένων, των συναδέλφων και των πολιτών με σεβασμό.

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΕΠΙΔΙΩΞΕΙΣ

Οι στρατηγικές επιδιώξεις της ΓΔ Ανάπτυξης για την τριετία 2024-2026 είναι οι ακόλουθες:

1. Συμβολή στην προώθηση της ανάπτυξης και ανταγωνιστικότητας της οικονομίας
2. Βέλτιστη αξιοποίηση χρηματοδοτικών πόρων.
3. Συμβολή στην ενδυνάμωση του κρατικού μηχανισμού για παραγωγή πολιτικής, υλοποίηση και αξιολόγηση και συμβολή στην βελτίωση της αποδοτικότητας της κρατικής μηχανής.

ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Ανταγωνιστικότητα και Ανάπτυξη

Με στόχο την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κρίσης του Covid-19 και την ενίσχυση της μακροπρόθεσμης δυνατότητας βιώσιμης ανάπτυξης της κυπριακής οικονομίας, έχει εκπονηθεί από την Κυπριακή Δημοκρατία και εγκριθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τον Ιούλιο του 2021 το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΣΑΑ) της Κύπρου, το οποίο χρηματοδοτείται από τον Μηχανισμό Ανάπτυξης και Ανθεκτικότητας (ΜΑΑ) της ΕΕ και βρίσκεται σε τροχιά υλοποίησης. Με το ξέσπασμα της ενεργειακής κρίσης, συνεπεία της Ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προχώρησε εκ νέου στην λήψη έκτακτων μέτρων παρουσιάζοντας και εντάσσοντας στον ΜΑΑ το REPowerEU, ένα νέο εργαλείο για την εξοικονόμηση ενέργειας, την παραγωγή καθαρής ενέργειας και τη διαφοροποίηση του ενεργειακού εφοδιασμού των κ-μ της ΕΕ, ως απάντηση στις δυσκολίες και τις διαταραχές της παγκόσμιας αγοράς ενέργειας που προκλήθηκαν από τον πόλεμο. Τροποποιώντας τον Κανονισμό που διέπει την λειτουργία του ΜΑΑ, για εισαγωγή των νέων προνοιών που αφορούν στο REPowerEU, η Επιτροπή κάλεσε τα κ-μ να προβούν σε σχετική τροποποίηση των εθνικών τους ΣΑΑ ενισχύοντας τις παρεμβάσεις τους στους τομείς που μπορούν να συμβάλουν άμεσα και ουσιαστικά στον στόχο της ενεργειακής ανεξάρτησης της Ένωσης από τη Ρωσία. Στο πλαίσιο αυτό, η Κύπρος προχωρεί με την τροποποίηση του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

Η υλοποίηση των υποχρεώσεων της Κύπρου στο πλαίσιο της διαδικασίας του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου παρακολουθείται και συντονίζεται σε εθνικό επίπεδο μεταξύ άλλων, μέσω της ετοιμασίας και εφαρμογής του Εθνικού Μεταρρυθμιστικού Προγράμματος (ΕΜΠ) σε ετήσια βάση, ενώ θα προωθηθεί περαιτέρω, μέσω του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Συντονισμός και παρακολούθηση πραγματοποιείται επίσης όσον αφορά την υλοποίηση των δεσμεύσεων της Κύπρου ως προς την επίτευξη των Παγκόσμιων Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ) 2030 των Ηνωμένων Εθνών, αρμοδιότητα που δόθηκε στη ΓΔ Ανάπτυξης με την απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου με αρ. 85,050 και ημερ. 30/5/2018. Με στόχο τη βελτίωση της επίδοσης της Κύπρου αναφορικά με την υλοποίηση των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης η ΓΔ Ανάπτυξης, αξιοποιεί χορηγία Τεχνικής Βοήθειας από την Υπηρεσία Στήριξης Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων (SRSS) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής μέσω της οποίας θα γίνουν εισηγήσεις για τις αλλαγές και μεταρρυθμίσεις που απαιτείται να προωθηθούν στον τρόπο διακυβέρνησης για προσαρμογή και υλοποίηση των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης και κατ' επέκταση της βελτίωσης της βιωσιμότητας των εθνικών πολιτικών.

Η ΓΔ Ανάπτυξης, σύμφωνα με την απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου Αρ. 93.067, έχει την ευθύνη παρακολούθησης της υλοποίησης της νέας Μακροπρόθεσμης Στρατηγικής για τη βιώσιμη ανάπτυξη της κυπριακής οικονομίας «Όραμα 2035», καθώς και της επίτευξης των στρατηγικών στόχων ή/και δεικτών που θα τίθενται. Για τον σκοπό αυτό, η ΓΔ Ανάπτυξης, είναι αρμόδια για την ετοιμασία ετήσιας

έκθεσης σχετικά με την πρόοδο των δράσεων της Στρατηγικής, η οποία θα υποβάλλεται στον Υπουργό Οικονομικών. Επίσης, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της ως Γραμματεία του Συμβουλίου Οικονομίας και Ανταγωνιστικότητας Κύπρου (ΣΟΑΚ) παρακολουθεί την εξέλιξη της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας.

Η ΓΔ Ανάπτυξης ενεργεί επίσης ως επιτελικό συντονιστικό όργανο για τη διασφάλιση της συνέπειας και συνάφειας πολιτικών και δράσεων, για όλο το εύρος των θεματικών ενοτήτων της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, η οποία αποτελεί μια νέα αναπτυξιακή Στρατηγική για το μετασχηματισμό της ΕΕ σε μια δίκαιη και ευημερούσα κοινωνία. Λόγω του εύρους των δράσεων που απαιτούνται για υλοποίηση των στόχων της Πράσινης Συμφωνίας, σε κάθε κράτος απαιτείται ψηλό επίπεδο σχεδιασμού και συντονισμού μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης, που θα καθορίζει και θα κατευθύνει όλες τις τομεακές στρατηγικές αλλά και την ευρύτερη οικονομική πολιτική. Ως εκ τούτου, έχει δημιουργηθεί Εθνικό Σύστημα Διακυβέρνησης Αναπτυξιακής Στρατηγικής, για την Πράσινη Συμφωνία (ΠΣ), υπό το Συντονισμό της ΓΔ Ανάπτυξης, σε συνεργασία με το Τμήμα Περιβάλλοντος του Υπουργείου Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος, οι οποίες εκτελούν από κοινού ρόλο συντονιστή / γραμματείας του νέου εθνικού συστήματος για την ΠΣ. Η νέα δομή λειτουργεί υπό την καθοδήγηση εξαμελούς Υπουργικής Επιτροπής και αντίστοιχης Επιτροπής Γενικών Διευθυντών ενώ, σε τεχνικό επίπεδο, τις επιμέρους πρωτοβουλίες / θεματικές της ΠΣ θα εξετάζουν οι αρμόδιες 13 Τεχνικές Επιτροπές. Παράλληλα, η ΓΔ Ανάπτυξης συνεχίζει τη συνεργασία με ομάδα ακαδημαϊκών, για εκτίμηση των κοινωνικό-οικονομικών επιπτώσεων της Πράσινης Μετάβασης της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Επίσης, η ΓΔ Ανάπτυξης, ως μέλος της Γραμματείας του Συστήματος Διακυβέρνησης της Πράσινης Συμφωνίας, συντονίζει σε συνεργασία με το Τμήμα Περιβάλλοντος την ετοιμασία του αναθεωρημένου Εθνικού Σχεδίου για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ). Το Προσχέδιο του αναθεωρημένου ΕΣΕΚ έχει ήδη αποβληθεί στην Ε. Επιτροπή, ενώ κατά τη διάρκεια του έτους θα ετοιμασθεί το Τελικό ΕΣΕΚ, στη βάση των σχολίων της Ε. Επιτροπής και της κοινωνίας των πολιτών που θα προκύψουν μέσα από το δημόσιο διάλογο. Το Τελικό ΕΣΕΚ θα υποβληθεί στην Ε. Επιτροπή τον Ιούνιο του 2024.

Από τον Ιούλιο του 2021 (Απ. Υπουργ. Συμβουλίου με αρ. 90.126) έχει ανατεθεί στην ΓΔ Ανάπτυξης η αρμοδιότητα για τη μείωση του Διοικητικού Φόρτου που αποσκοπεί στην βελτίωση της αποδοτικότητας της κρατικής μηχανής, μέσα από τη μείωση της γραφειοκρατίας, την απλοποίηση της νομοθεσίας και των περίπλοκων διαδικασιών και έχει ως απώτερο στόχο τον εκσυγχρονισμό και την αποτελεσματική λειτουργία του κράτους. Η βελτίωση του Ρυθμιστικού Πλαισίου αποτελεί πρωτοβουλία που προωθείται από την Κυβέρνηση, η οποία έχει τεθεί και ως προτεραιότητα από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (γνωστή ως "Better Regulation"), στο πλαίσιο της Στρατηγικής «ΕΥΡΩΠΗ 2020».. Με σκοπό τη βελτίωση του ρυθμιστικού πλαισίου, ετοιμάστηκε ένα ολοκληρωμένο Σχέδιο Δράσης, το οποίο εγκρίθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο και περιλαμβάνει δράσεις εκσυγχρονισμού και απλοποίησης σε συγκεκριμένους τομείς, περιλαμβανομένων και δράσεων που αφορούν στην ηλεκτρονική διακυβέρνηση. Με τη βελτίωση του θεσμικού και ρυθμιστικού πλαισίου θα αξιοποιηθούν πλήρως οι δυνατότητες της Κύπρου ως ελκυστικός προορισμός για επιχειρηματική δραστηριότητα καθώς επίσης και η αποτελεσματική παροχή υπηρεσιών προς τους πολίτες.

Δημόσιες Επενδύσεις

Η διασφάλιση της βιωσιμότητας και της αποδοτικότητας των δημοσίων επενδυτικών έργων που προωθούνται μέσω του κρατικού προϋπολογισμού, καθώς και των έργων δημοσίων επενδύσεων που υλοποιούνται σε σύμπραξη με τον ιδιωτικό τομέα, συμβάλλει στην προώθηση της ανάπτυξης και ανταγωνιστικότητας της οικονομίας.

Ο Περί Δημοσιονομικής Ευθύνης και Δημοσιονομικού Πλαισίου Νόμος, Ν.20(Ι)/2014), περιέχει ειδική αναφορά στις αρμοδιότητες του Υπουργού Οικονομικών, ως προς τις διαδικασίες και τα κριτήρια, αξιολόγησης δημοσίων επενδυτικών έργων, με σημαντικό οικονομικό κόστος, καθώς και επενδυτικών έργων του δημοσίου, σε σύμπραξη με τον ιδιωτικό τομέα (έργων ΣΔΙΤ), με στόχο τη διασφάλιση της βιωσιμότητας τους ως προ-απαιτούμενο στάδιο για την επιλεξιμότητα και τη χρηματοδότηση τους από τον Κρατικό Προϋπολογισμό (Μέρος ΧΙ Επιλογή και Εφαρμογή των Δημοσίων Επενδυτικών Έργων, Άρθρα 82-89).

Η Διεύθυνση Δημοσίων Επενδύσεων της ΓΔ Ανάπτυξης έχει την ευθύνη προώθησης συγκεκριμένων ενεργειών, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων που καθορίζει ο πιο πάνω Νόμος. Συγκεκριμένα, η αρμόδια Διεύθυνση της ΓΔ Ανάπτυξης έχει την ευθύνη:

- της ανάπτυξης/ ολοκλήρωσης/ αναθεώρησης του θεσμικού πλαισίου που διέπει την αξιολόγηση δημοσίων επενδυτικών έργων,
- της ανεξάρτητης αξιολόγησης της βιωσιμότητας των επενδυτικών έργων που προτείνονται από τα Υπουργεία για ένταξη στον Κρατικό Προϋπολογισμό μέσω της αξιολόγησης των Σημειωμάτων Έργων και των μελετών βιωσιμότητας τους (και των μελετών ανταποδοτικότητας τους σε περίπτωση έργων ΣΔΙΤ) και
- της ανάπτυξης της διοικητικής και τεχνικής ικανότητας των εμπλεκόμενων φορέων στην υλοποίηση της νέας διαδικασίας.

Ως εσωτερικός δείκτης επίδοσης για την επιτυχία εφαρμογής των προνοιών του Νόμου και των Οδηγιών του Υπουργού Οικονομικών σε σχέση με την αξιολόγηση δημοσίων επενδύσεων θα υιοθετηθεί ο δείκτης «Ποσοστό % των νέων επενδυτικών προτάσεων με κόστος €2 εκ. και άνω (περιλαμβανομένου του ΦΠΑ) που περιλήφθηκαν στον κρατικό προϋπολογισμό του 2024 και είχαν θετική αξιολόγηση από τη ΓΔ Ανάπτυξης». Ο δείκτης θα υπολογίζεται ως ο αριθμός των νέων επενδυτικών προτάσεων (με κόστος €2 εκ. και άνω) που περιλήφθηκαν στον κρατικό προϋπολογισμό του έτους 2024 και είχαν θετική αξιολόγηση από την ΓΔ Ανάπτυξης ως προς τον συνολικό αριθμό των νέων επενδυτικών προτάσεων (με κόστος €2 εκ. και άνω περιλαμβανομένου του ΦΠΑ) που περιλήφθηκαν στον κρατικό προϋπολογισμό του ίδιου έτους.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ :

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1: Προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης και ανταγωνιστικότητας της οικονομίας

Αναφορικά με τη γενικότερη προώθηση της ανάπτυξης και την παρακολούθηση της επίτευξης των προτεραιοτήτων και στόχων της ΕΕ στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου στην Κύπρο, η ΓΔ Ανάπτυξης έχει ευθύνη για την

- ετοιμασία και παρακολούθηση της υλοποίησης του ετήσιου Εθνικού Μεταρρυθμιστικού Προγράμματος (ΕΜΠ) το οποίο περιλαμβάνει μέτρα για υλοποίηση των Ανά Χώρα Συστάσεων της ΕΕ (Country Specific Recommendations).
- ετοιμασία της Δήλωσης Κυβερνητικής Στρατηγικής, η οποία καθορίζει τους συνολικούς στόχους και την κατεύθυνση και προτεραιότητες των Στρατηγικών Σχεδίων των Υπουργείων και άλλων κρατικών Υπηρεσιών και η οποία περιλαμβάνεται στο Στρατηγικό Πλαίσιο Δημοσιονομικής Πολιτικής.
- συμβάλει στην προετοιμασία της εκπροσώπησης της Κύπρου στα διάφορα Συμβούλια Υπουργών και στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και την εκπροσώπηση της Κύπρου στις σχετικές Επιτροπές και Ομάδες Εργασίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με σημαντικότερη την Επιτροπή Οικονομικής Πολιτικής και
- για τον συντονισμό και παρακολούθηση της παροχής τεχνικής βοήθειας και σχετικής χρηματοδότησης στην Κύπρο από τη Γενική Διεύθυνση Μεταρρυθμίσεων (DG REFORM) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για σκοπούς υλοποίησης μεταρρυθμίσεων.

Δράσεις Συντονιστικής Αρχής Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

Η ΓΔ Ανάπτυξης του Υπουργείου Οικονομικών, ενεργεί ως η Συντονιστική Αρχή (ΣΑ) του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας με στόχο την επίτευξη των οροσήμων και στόχων που τέθηκαν σε αυτό, ώστε να καταστεί εφικτή η εκταμίευση των ευρωπαϊκών κονδυλίων που αντιστοιχούν στην Κύπρο από το ΜΑΑ. Στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων της η Συντονιστική Αρχή είναι υπεύθυνη για:

- Συντονισμό των διαπραγματεύσεων με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, σε συνεργασία με το Υπουργείο Οικονομικών, καθώς και των διαβουλεύσεων σε θέματα του ΜΑΑ και της εφαρμογής του στην Κυπριακή Δημοκρατία μέσω του ΣΑΑ.
- Κατάρτιση και υποβολή στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή του ΣΑΑ και των Επιχειρησιακών Ρυθμίσεών του, καθώς και τυχόν αναθεωρήσεών τους.
- Παρακολούθηση της υλοποίησης του ΣΑΑ και λήψη μέτρων για τη διασφάλιση της αποτελεσματικής εφαρμογής του, περιλαμβανομένου της έκδοσης κατευθυντήριων γραμμών, ανάπτυξης και λειτουργίας Πληροφοριακού Συστήματος Παρακολούθησης (ΠΣΠ).

Παρακολούθηση της υλοποίησης της νέας Μακροπρόθεσμης Στρατηγικής για τη βιώσιμη ανάπτυξη της κυπριακής οικονομίας και στήριξη εργασιών του Συμβουλίου Οικονομίας και Ανταγωνιστικότητας Κύπρου (ΣΟΑΚ).

Με στόχο την ενδυνάμωση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας, προωθούνται οι ακόλουθες δράσεις:

- παρακολούθηση της υλοποίησης του Σχεδίου Δράσης της νέας Μακροπρόθεσμης Στρατηγικής για τη βιώσιμη ανάπτυξη της κυπριακής οικονομίας «Όραμα 2035», το οποίο θα εγκριθεί από το Υπουργικό Συμβούλιο. Για τον σκοπό αυτό θα ετοιμάζεται ετήσια έκθεση η οποία θα υποβάλλεται στον Υπουργό Οικονομικών.
- προώθηση των απαραίτητων ενεργειών σχετικά με το εργαλείο το οποίο απαιτείται για σκοπούς παρακολούθησης της υλοποίησης της Στρατηγικής και αξιολόγηση της προόδου επίτευξης των στρατηγικών στόχων και δράσεών της .
- ετοιμασία της 4^{ης} Έκθεσης Ανταγωνιστικότητας Κύπρου εντός του 2025. Ενημέρωση του Υπουργικού Συμβουλίου για τα μέτρα που λαμβάνουν τα Υπουργεία/ Υφυπουργεία ως προς τις συστάσεις της Έκθεσης.
- στήριξη των εργασιών του ΣΟΑΚ (συνεδρίες συναντήσεις/διαβουλεύσεις με διάφορους φορείς, συλλογή στοιχείων από Υπουργεία/ αρμόδιους φορείς αναφορικά με την προώθηση/ υλοποίηση δράσεων που σχετίζονται με τις Συστάσεις πολιτικής του ΣΟΑΚ προς την Κυβέρνηση, συμμετοχή στην ετοιμασία Συστάσεων πολιτικής του Συμβουλίου προς την Κυβέρνηση, ετοιμασία της ετήσιας Έκθεσης Πεπραγμένων του Συμβουλίου, συμμετοχή σε διοργανώσεις και συνέδρια, διαχείριση της ιστοσελίδας και άλλων δράσεων ενημέρωσης και δημοσιότητας του Συμβουλίου, κ.α.)

Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ)

Η ΓΔ Ανάπτυξης ενεργεί ως εθνικός συντονιστής για την εφαρμογή της Ατζέντας 2030 με την αρμοδιότητα αυτή να περιλαμβάνει:-

- την αποτελεσματική ενσωμάτωση των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης στο εθνικό πλαίσιο πολιτικής, την τακτική παρακολούθηση της προόδου επίτευξης των Στόχων, καθώς και τη διοργάνωση ενημερωτικών δράσεων για την ευαισθητοποίηση όλων των αρμόδιων φορέων, με απώτερο στόχο τη βελτίωση της επίδοσης της Κύπρου αναφορικά με την υλοποίηση των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης,
- Υλοποίηση των δράσεων που έχουν περιληφθεί στη Μελέτη και Ενσωμάτωση των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης στις Εθνικές Πολιτικές η οποία έχει ολοκληρωθεί το 2022.

Πράσινη Συμφωνία

Η ΓΔ Ανάπτυξης εκτελεί από κοινού με το Τμήμα Περιβάλλοντος του Υπουργείου Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος, ρόλο συντονιστή / γραμματείας του νέου εθνικού συστήματος για την ΠΣ στο πλαίσιο του οποίου:-

- παρακολουθεί την πρόοδο επίτευξης/ υλοποίησης των εθνικών δεσμεύσεων που απορρέουν από την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, διαμορφώνει εθνικές διαπραγματευτικές θέσεις στο πλαίσιο θέσπισης των νέων πολιτικών και νομικών μέτρων για υλοποίηση της Πράσινης Συμφωνίας και αξιολογεί τις εισηγήσεις για τη χρηματοδότηση του συνεπαγόμενου επενδυτικού προγράμματος

χρηματοδότησής της ΠΣ με στόχο την ελαχιστοποίηση της επιβάρυνσης των δημόσιων οικονομικών. Παράλληλα,

- συντονίζει τη λειτουργία και παρέχει υποστήριξη της εξαμελούς Υπουργικής Επιτροπής και της αντίστοιχης Επιτροπής Γενικών Διευθυντών.
- συντονίζει την αναθεώρηση του Εθνικού Σχεδίου για την Ενέργεια και το Κλίμα 2021-2030, όπως ακριβώς προβλέπεται για κάθε ΚΜ από το σχετικό Κανονισμό (ΕΕ) 2018/1999 για τη Διακυβέρνηση της Ενεργειακής Ένωσης και της Δράσης για το Κλίμα.

Επιπλέον, η ΓΔ Ανάπτυξης έχει την επίβλεψη και συντονισμό της συνολικής προόδου υλοποίησης του Μνημονίου Ερευνητικής Συνεργασίας μεταξύ της ΓΔ Ανάπτυξης και του Ινστιτούτου Κύπρου, το οποίο έχει συναφθεί με στόχο την επιστημονική υποστήριξη των αρμόδιων κυβερνητικών υπηρεσιών για την υλοποίηση της Αναπτυξιακής Στρατηγικής της Πράσινης Συμφωνίας.

Βελτίωση Ρυθμιστικού Πλαισίου για διευκόλυνση της Ανάπτυξης

Από το δεύτερο εξάμηνο του 2021, μετά από την απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου (Αρ. Απόφασης 90.126) η ΓΔ Ανάπτυξης ανέλαβε την αρμοδιότητα για τα θέματα Βελτίωσης του Ρυθμιστικού Πλαισίου, στο πλαίσιο του οποίου εφαρμόζονται τα ακόλουθα:

- Παρακολούθηση/Ολοκλήρωση της δημιουργίας της Διαδικτυακής πλατφόρμας ηλεκτρονικών δημοσίων διαβουλεύσεων, στην οποία οι δημόσιοι φορείς θα μπορούν να διεξάγουν τη διαδικασία της δημόσιας διαβούλευσης διαδικτυακά (e-consultation)
- Συντονισμός της υλοποίησης του έργου της ψηφιοποίησης της νομοθετικής διαδικασίας (e-legislation platform). Η ΓΔ Ανάπτυξης έχει αναλάβει την παρακολούθηση του σχεδιασμού του συστήματος συγγραφής και αποθήκευσης νομοθετικών κειμένων και της ανάπτυξης της πλατφόρμας e-Legislation.
- Υποβολή Ετήσιων Εκθέσεων Αντικτύπου
- Ετοιμασία 4ης Έκθεσης Προόδου και νέου Σχεδίου Δράσης για την περίοδο 2023-2026.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 2: Αξιολόγηση Δημοσίων Επενδυτικών Έργων

Έχοντας ως στόχο τη διασφάλιση της βιωσιμότητας και αποδοτικότητας των δημοσίων επενδυτικών έργων που προωθούνται μέσω του κρατικού προϋπολογισμού καθώς και των έργων δημοσίων επενδύσεων που υλοποιούνται σε σύμπραξη με τον ιδιωτικό τομέα, εφαρμόζονται τα ακόλουθα:

- Ανάπτυξη/ολοκλήρωση/αναθεώρηση του θεσμικού πλαισίου και των υποστηρικτικών εγγράφων/εργαλείων για αξιολόγηση των δημοσίων επενδύσεων. (Οδηγίες για την Προεπιλογή και Αξιολόγηση Δημοσίων Επενδυτικών Έργων, Μεθοδολογικό Εγχειρίδιο για την Προ- επιλογή και Αξιολόγηση Δημοσίων Επενδυτικών Έργων, έντυπα, εργαλεία και μοντέλα υπολογισμού καθαρής παρούσας αξίας) ,
- Αξιολόγηση των Σημειωμάτων Έργων που υποβάλλονται από τα Υπουργεία/Υφυπουργεία/Φορείς Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Κρατικούς Οργανισμούς για ένταξη νέων επενδυτικών έργων (περιλαμβανομένων των συγχρηματοδοτούμενων έργων που θα συγχρηματοδοτηθούν από τα

Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία και των έργων που θα χρηματοδοτηθούν από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας) με κόστος €2 εκ. και άνω (περιλαμβανομένου του ΦΠΑ) στον κρατικό προϋπολογισμό,

- Αξιολόγηση των μελετών βιωσιμότητας (μελέτες κόστους οφέλους) που υποβάλλονται από τα Υπουργεία και Κρατικούς Οργανισμούς για όλα τα νέα επενδυτικά έργα (περιλαμβανομένων των συγχρηματοδοτούμενων έργων από τα Ευρωπαϊκά Ταμεία) με κόστος €15 εκ. και άνω (περιλαμβανομένου του ΦΠΑ),
- Αξιολόγηση των μελετών ανταποδοτικότητας που υποβάλλονται από τα Υπουργεία για έργα ΣΔΙΤ
- Διοργάνωση προγραμμάτων εκπαίδευσης και μετάκλησης εμπειρογνομώνων για ανάπτυξη της ικανότητας των Λειτουργών της Διεύθυνσης σε θέματα ανεξάρτητης αξιολόγησης Σημειωμάτων Έργου (PCNs) και μελετών βιωσιμότητας,
- Διοργάνωση προγραμμάτων κατάρτισης του εμπλεκόμενου προσωπικού σε όλη την δημόσια υπηρεσία (κεντρική και ευρύτερη) αναφορικά με την προεπιλογή και αξιολόγηση δημοσίων επενδυτικών έργων και καθοδήγηση των Οικονομικών Φορέων και Κρατικών Οργανισμών για ενίσχυση της δυνατότητας εκτέλεσης της συγκεκριμένης εργασίας,
- Διοργάνωση εκπαιδεύσεων για μελέτες οικονομικής ανταποδοτικότητας για έργα Συμπράξεων Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ)
- προώθηση της Εκ των Υστέρων Αξιολόγησης Έργων (ex post evaluation) για ολοκλήρωση της Διαδικασίας Αξιολόγησης Δημόσιων Επενδύσεων και για την πραγματική αποτίμηση των οφελών που προκύπτουν από επιλεγμένα έργα Δημόσιων Επενδύσεων. Για τον σκοπό αυτό θα ετοιμαστεί οδικός χάρτης μέσα στο 2024 για την πιλοτική εφαρμογή της Εκ των Υστέρων Αξιολόγησης Έργων και Πολιτικών (policies).

Επίσης προωθείται η συμμετοχή σε Διαχειριστικές και άλλες Επιτροπές για προώθηση αναπτυξιακών έργων/Προγραμμάτων.

ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Ευρωπαϊκά Ταμεία: Ταμεία Πολιτικής Συνοχής & Ταμείο Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής και Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο (ΠΔΠ)

Η ΓΔ Ανάπτυξης αποτελεί την Εθνική Αρχή Προγραμματισμού και Συντονισμού για την εφαρμογή της Πολιτικής Συνοχής στην Κύπρο. Με απόφαση Υπουργικού Συμβουλίου (Αρ. Απόφασης 79.735 και ημερομηνία 17/11/2015), η ΓΔ Ανάπτυξης έχει οριστεί ως η Διαχειριστική Αρχή των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων που συγχρηματοδοτούνται από τα Ταμεία της Πολιτικής Συνοχής.

Στο πλαίσιο αυτό έχει, μεταξύ άλλων, την αρμοδιότητα συντονισμού και ετοιμασίας των Στρατηγικών και Προγραμματικών εγγράφων για την αξιοποίηση των πόρων της Πολιτικής Συνοχής που κατανέμονται στην Κύπρο. Για την περίοδο 2021-2027, η ΓΔ Ανάπτυξης σε συνεργασία με όλα τα αρμόδια Υπουργεία/Υφυπουργεία και σε διαβούλευση τους εμπλεκόμενους φορείς, ετοίμασε τα Προγραμματικά Έγγραφα (Συμφωνία Εταιρικής Σχέσης και Πρόγραμμα «ΘΑΛΕΙΑ 2021 -2027») », τα οποία μετά από σειρά διαπραγματεύσεων με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, διαδικασία η οποία διήρκησε περίπου δύο χρόνια, εγκρίθηκαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στις 8 Ιουλίου 2022. Σημειώνεται, ότι η Κύπρος ήταν η πρώτη χώρα από τα 27 Κράτη Μέλη της ΕΕ της οποίας εγκρίθηκε το σύνολο των Προγραμματικών Εγγράφων της Πολιτικής Συνοχής 2021-2027. Η Κύπρος έχει εξασφαλίσει από την Πολιτική Συνοχής πόρους συνολικού ύψους €968 εκ. ενώ συνυπολογίζοντας την εθνική συμμετοχή, οι δημόσιες επενδύσεις για το Πρόγραμμα «ΘΑΛΕΙΑ 2021-2027» ανέρχονται στο €1,8 δις (Αρ. Απόφασης 90.684, ημερ. 13/01/2021). Επιπρόσθετα, μέσω της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής (Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας) έχουν εξασφαλιστεί πόροι ύψους €37 εκ. για την περίοδο 2021-2027.

Στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων της, ως Διαχειριστική Αρχή, η ΓΔ Ανάπτυξης έχει επιτύχει όλους τους ετήσιους στόχους απορρόφησης μέχρι το τέλος του 2022 και έχει λάβει όλα τα απαραίτητα μέτρα για την απρόσκοπτη υλοποίηση των συγχρηματοδοτούμενων Προγραμμάτων. Ειδικότερα α) τον συντονισμό όλων των απαραίτητων διαδικασιών για ωρίμανση και ένταξη των έργων στα Προγράμματα β) τη στενή παρακολούθηση της προόδου υλοποίησης των έργων και συνεργασία με τους Ενδιάμεσους Φορείς και γ) τη λήψη των απαιτούμενων ενεργειών για την επίτευξη των ετήσιων στόχων απορρόφησης των ευρωπαϊκών πόρων καθώς επίσης και των λοιπών φυσικών και χρηματοοικονομικών στόχων.

Η ΓΔ Ανάπτυξης είναι επίσης υπεύθυνη, σε συντονισμό με τα αρμόδια Υπουργεία, για τον καταρτισμό των εθνικών θέσεων σε σχέση με τις διαπραγματεύσεις για το Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο (ΠΔΠ) και την αναθεώρηση του κανονιστικού και νομοθετικού πλαισίου της Πολιτικής Συνοχής. Επίσης, είναι αρμόδια για την προετοιμασία της εκπροσώπησης της Κύπρου στις διάφορες συζητήσεις/συνόδους (Συμβούλια Υπουργών, Ευρωπαϊκό Συμβούλιο (ΠΔΠ)), για τα εν λόγω θέματα όπως επίσης και για την προετοιμασία των διαπραγματεύσεων στα πλαίσια του ΠΔΠ για την κατανομή των ευρωπαϊκών πόρων της Κύπρου με στόχο το μέγιστο όφελος. Πρωταρχικές επιδιώξεις της ΓΔ Ανάπτυξης είναι:

α) Αφενός, η εξασφάλιση όσο το δυνατό ευνοϊκότερου Χρηματοδοτικού Φακέλου για την Κυπριακή Δημοκρατία, ιδίως στα πλαίσια των κύριων επενδυτικών Πολιτικών της Ένωσης - όπως η Πολιτική Συνοχής, η Κοινή Αγροτική Πολιτική και οι Πολιτικές Ασύλου και Μετανάστευσης - (οι οποίες προνοούν προ-κατανομές για τα Κράτη Μέλη), λαμβάνοντας υπόψη και τις ιδιαιτερότητες της Κύπρου ως νησιώτικο Κράτος Μέλος και

β) Αφετέρου, η προσπάθεια διασφάλισης όσον το δυνατό ευνοϊκότερων προνοιών υλοποίησης των σχετικών κονδυλίων, με απώτερο στόχο την αποτελεσματική απορρόφηση/αξιοποίηση τους από τις αρμόδιες αρχές της Δημοκρατίας (και ιδιαίτερα από την ΓΔ Ανάπτυξης, όσον αφορά τα κονδύλια της Πολιτικής Συνοχής).

Στο πλαίσιο αυτό, και μετά από εντατικές διαπραγματεύσεις και διαβουλεύσεις οι οποίες διήρκησαν πέραν των δύο ετών, έχει εξασφαλιστεί για την Κυπριακή Δημοκρατία ένας σημαντικά αυξημένος χρηματοδοτικός φάκελος για την περίοδο 2021-2027. Συγκεκριμένα, έχουν κατανεμηθεί κονδύλια συνολικού ύψους €2,7 δις (σε τιμές 2018) εκ των οποίων, €1,5 δις από τον βασικό κορμό του ΠΔΠ 2021-2027¹ και €1,2 δις. στο πλαίσιο του Next Generation EU². Από τον βασικό κορμό του ΠΔΠ 2021-2027 και συγκεκριμένα από τις δύο κύριες επενδυτικές πολιτικές της Ένωσης (Πολιτική Συνοχής και Κοινή Αγροτική Πολιτική) η Κυπριακή Δημοκρατία εξασφάλισε κονδύλια ύψους €1,3 δις (€853 για την Πολιτική Συνοχής και €490 για την ΚΑΠ, αντίστοιχα). Επίσης, εξασφαλίστηκαν €50 εκ. για τα Ταμεία Εσωτερικών Υποθέσεων και €37 εκ. από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας. Σημειώνεται ότι, τα αποτελέσματα των προσπαθειών της Κύπρου ήταν ιδιαίτερα σημαντικά στην Πολιτική Συνοχής, όπου επιτεύχθηκε αύξηση €200 εκ. σε σχέση με την αρχική πρόταση του Προέδρου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου (Φεβρουάριος 2020), ανεβάζοντας το ύψος των πόρων για την Κύπρο από €653 εκ. σε €853 εκ. Είναι ιδιαίτερης σημασίας το γεγονός ότι συγκεκριμένο ποσό έχει κατανεμηθεί στην Κύπρο ως αναγνώριση (για ακόμη μια φορά) των ιδιαιτεροτήτων της ως νησιωτικό Κράτος Μέλος και λόγω των σχετικών προκλήσεων που αντιμετωπίζει σε όρους ανάπτυξης και ανταγωνιστικότητας.

Τέλος, στα πλαίσια του Αποθεματικού Προσαρμογής στο Brexit, η Κύπρος μέσα από διαβουλεύσεις, εξασφάλισε €52 εκ.

Το 2023, έχει ξεκινήσει η διαδικασία ενδιάμεσης αναθεώρησης του ΠΔΠ 2021-2027, σε συνέχεια έκδοσης σχετικής πρότασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, με στόχο την επίτευξη συμφωνίας πριν το τέλος του χρόνου.

Επιπρόσθετα, η ΓΔ Ανάπτυξης είναι η Αρμόδια Αρχή και ο Εθνικός Συντονιστής για τα Προγράμματα Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας (INTERREG). Για την διασυνοριακή και διακρατική διάσταση των

---

¹ Βασικός Κορμός του ΠΔΠ, είναι ο μακροπρόθεσμος προϋπολογισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, γνωστός και ως Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο, η χρηματοδότηση του οποίου βασίζεται στους Ίδιους Πόρους. Για την περίοδο 2021-2027 το συνολικό του ύψος ανέρχεται σε €1,2 τρις.

² Next Generation EU, είναι ένα προσωρινό μέσο που σχεδιάστηκε για την αποκατάσταση των άμεσων οικονομικών και κοινωνικών ζημιών που έχει προκαλέσει η πανδημία του COVID-19. Η χρηματοδότησή του θα γίνει μέσω δανεισμού από τις αγορές εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης με ευνοϊκούς όρους και η αποπληρωμή του δανείου από τα ΚΜ μέχρι το 2058. Το συνολικό ύψος του είναι περίπου €800 δισ. ευρώ.

Προγραμμάτων κατανεμήθηκαν από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) στην Κύπρο πόροι ύψους €32,7 εκ για την περίοδο 2014-2020 και €37,2 εκ για την περίοδο 2021-2027.

Τα Προγράμματα αυτά αποτελούν το εργαλείο της Πολιτικής Συνοχής που στοχεύει στην ενίσχυση της συνεργασίας και συνοχής με άλλα ΚΜ και γειτονικές χώρες. Σε αυτό το πλαίσιο, εξετάζεται από τη ΓΔ Ανάπτυξης σε στενή συνεργασία με τις αρμόδιες αρχές της Ελλάδας και τη Γενική Γραμματεία Ευρωπαϊκών Υποθέσεων, η πιθανότητα ανάληψης πρωτοβουλίας από κοινού για δημιουργία Μακροπεριφερειακής Στρατηγικής (ΜΠΣ) της ΕΕ στην Ανατολική Μεσόγειο, με άξονες προτεραιότητας που αφορούν, μεταξύ άλλων, την Ενέργεια και την Κλιματική Αλλαγή. Η ΜΠΣ θα μπορούσε να αποτελεί τον ένα από τους τρεις Πυλώνες της ΜΠΣ για ολόκληρη τη Μεσόγειο, για τη δημιουργία της οποίας υπάρχει προτροπή από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Παράλληλα, το ενδεχόμενο συμμετοχής στην ΜΠΣ για την Αδριατική-Ιόνιο παραμένει ανοικτό καθώς δεν έχει ληφθεί οριστική απόφαση από το Συμβούλιο Διακυβέρνησης της εν λόγω Στρατηγικής.

Ως Αρμόδια Αρχή και Εθνικός Συντονιστής, η ΓΔ Ανάπτυξης, μεταξύ άλλων, συμβάλει στην διαμόρφωση των Προγραμμάτων Συνεργασίας, στην προώθηση της συμμετοχής των Κύπριων εταίρων στα Προγράμματα με την παροχή πληροφόρησης για τις δυνατότητες αξιοποίησης των Προγραμμάτων και των απαραίτητων ενεργειών, στην υποστήριξη των Κύπριων εταίρων κατά την προετοιμασία των προτάσεων και καθ' όλη την διάρκεια υλοποίησης των έργων, στην υποστήριξη των Κύπριων εταίρων κατά την προετοιμασία των προτάσεων και καθ' όλη την διάρκεια υλοποίησης των έργων καθώς και στην αξιολόγηση των προτάσεων στο πλαίσιο των Επιτροπών Παρακολούθησης, Καθοδήγησης και Επιλογής Έργων, σε συνεργασία με τις Διαχειριστικές Αρχές/Κοινές Γραμματείες των Προγραμμάτων.

Δια Βίου Μάθηση

Η ΓΔ Ανάπτυξης έχει οριστεί, με Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, ως Εθνική Αρχή για το Erasmus+ και έχει την αρμοδιότητα για την παρακολούθηση και εποπτεία της διαχείρισης του προγράμματος σε εθνικό επίπεδο. Εθνικές Υπηρεσίες, υπεύθυνες για τη διαχείριση του προγράμματος Erasmus+ στην Κύπρο, έχουν οριστεί με Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, το Ίδρυμα Διαχείρισης Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων Δια Βίου Μάθησης (ΙΔΕΠ ΔΒΜ) για τους τομείς της Εκπαίδευσης και Κατάρτισης και ο Οργανισμός Νεολαίας Κύπρου (ΟΝΕΚ) για τον τομέα της Νεολαίας. Επιπρόσθετα, το 2018, η ΓΔ Ανάπτυξης ορίστηκε, με Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, Εθνική Αρχή του Ευρωπαϊκού Σώματος Αλληλεγγύης, με Εθνική Υπηρεσία τον ΟΝΕΚ. Επιπλέον, στα πλαίσια της νέας προγραμματικής περιόδου 2021-2027, με Απόφαση Υπουργικού Συμβουλίου, έχει οριστεί το ΙΔΕΠ ΔΒΜ ως Εθνική Υπηρεσία για το κεφάλαιο Αθλητισμός του Erasmus+ για τις αποκεντρωμένες δράσεις, με έναρξη υλοποίησης το 2023. Σημειώνεται ότι με Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου ημερομηνίας 8/2/2023, η αρμοδιότητα του ΟΝΕΚ ως Εθνική Υπηρεσία, θα μεταφερθεί στο ΙΔΕΠ ΔΒΜ από την 1/1/2024.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση επενδύει όλο και περισσότερα κονδύλια για το Erasmus+, αλλά και για το Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης. Συγκεκριμένα για το Erasmus+, για τη νέα προγραμματική περίοδο 2021-2027, τα διαθέσιμα κονδύλια έχουν σχεδόν διπλασιαστεί.

Σκοπός της Εθνικής Αρχής είναι η αποτελεσματική παρακολούθηση και εποπτεία της εφαρμογής του Erasmus+ και του Ευρωπαϊκού Σώματος Αλληλεγγύης στην Κύπρο, ως επίσης η μέγιστη αξιοποίηση και απορρόφηση των κονδυλίων από τα εν λόγω ευρωπαϊκά προγράμματα.

Ευρωπαϊκά Προγράμματα

Οριζόντια Ανταγωνιστικά Προγράμματα: Η μεγαλύτερη αξιοποίηση των Ανταγωνιστικών Προγραμμάτων της ΕΕ αποτελεί βασική προτεραιότητα του Προγράμματος Διακυβέρνησης καθώς, μέσω των πρόσθετων κεφαλαίων που εισρέουν στην οικονομία, συμβάλλουν στην ανάπτυξη και στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. Το Υπουργικό Συμβούλιο με την Απόφαση του με αρ. 75.141 και ημερομηνία 24/5/2013, ανέθεσε στη ΓΔ Ανάπτυξης το συντονισμό των δραστηριοτήτων και τη διάδοση της πληροφόρησης και ενημέρωσης των πολιτών σε σχέση με την εξασφάλιση κονδυλίων από τα Ευρωπαϊκά Ανταγωνιστικά Προγράμματα.

Στοχεύοντας σε μεγαλύτερη συμμετοχή των κυπριακών φορέων σε Ανταγωνιστικά Προγράμματα, από τον Μάρτιο του 2014 η ΓΔ Ανάπτυξης λειτουργεί την Πύλη Ενημέρωσης Χρηματοδοτικών Προγραμμάτων, μέσω της οποίας παρέχεται δωρεάν ενημέρωση για όλες τις ευρωπαϊκές (και εθνικές) ευκαιρίες χρηματοδότησης. Η ΓΔ Ανάπτυξης έχει υπογράψει σύμβαση με το Ευρωπαϊκό Γραφείο Κύπρου, με την οποία, αναλαμβάνει, εκ μέρους της ΓΔ Ανάπτυξης, τη διάχυση της ενημέρωσης αναφορικά με τα χρηματοδοτικά προγράμματα, καθώς και την ενίσχυση της συμμετοχής σε αυτά, με έμφαση στα ευρωπαϊκά ανταγωνιστικά προγράμματα. Η Πύλη λειτουργεί ως κεντρικό σημείο πληροφόρησης για όλες τις ευκαιρίες χρηματοδότησης που παρέχονται στο πλαίσιο των Εθνικών Σχεδίων Κινήτρων, των Συγχρηματοδοτούμενων Προγραμμάτων, του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας Κύπρου, των Ανταγωνιστικών Προγραμμάτων της ΕΕ καθώς και των Χρηματοοικονομικών Εργαλείων της ΕΕ.

Η συνολική απορρόφηση της Κύπρου από τα Ανταγωνιστικά Προγράμματα το 2021, όπως δημοσιοποιήθηκε από τη ΓΔ Προϋπολογισμού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, έφτασε τα €194,6 εκ.

Χρηματοδοτικοί Μηχανισμοί ΕΟΧ-Νορβηγίας: Η ΓΔ Ανάπτυξης έχει οριστεί ως το Εθνικό Σημείο Επαφής για την υλοποίηση των Προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από τους Μηχανισμούς αυτούς, προωθώντας τη διάθεση των πόρων στη βάση των προνοιών των σχετικών Μνημονίων Συνεργασίας. Οι τομείς κάλυψης των χορηγιών αφορούν στους τομείς της Υγείας, της Κοινωνικής Ευημερίας, του Περιβάλλοντος και της ενίσχυσης της Κοινωνίας των πολιτών. Στην Κύπρο, για την Προγραμματική Περίοδο των Χρηματοδοτικών Μηχανισμών ΕΟΧ/Νορβηγίας 2014-2021, έχουν διατεθεί πιστώσεις ύψους €11,5 εκ. Από τις πιστώσεις αυτές, η ΓΔ Ανάπτυξης θα διαχειριστεί 3 Προγράμματα με ολικό ποσό ύψους €7,9 εκ. (περιλαμβανομένης της υλοποίησης 11 προ-επιλεγμένων έργων) και οι Χορηγοί θα διαχειριστούν 2 Προγράμματα με ολικό ποσό ύψους €3,6 εκ (περιλαμβανομένου του Προγράμματος για την Κοινωνία των Πολιτών – Active Citizens Funds, ύψους €2,7 εκ.).

Δεύτερη Ελβετική Συνεισφορά: Μέσω των δύο Συμφωνιών Πλαίσιο (Framework Agreements) που υπογράφηκαν μεταξύ της Ελβετίας και της Κύπρου για τη Μετανάστευση και τη Συνοχή στο πλαίσιο

της Δεύτερης Ελβετικής Συνεισφοράς, η Κύπρος θα λάβει χορηγία συνολικού ύψους €15,8 εκ.. Για την υλοποίηση των Προγραμμάτων κάτω από την Ελβετική Συνεισφορά, η ΓΔ Ανάπτυξης έχει οριστεί ως η Εθνική Συντονιστική Μονάδα (National Coordination Unit - NCU).

Η Συμφωνία Πλαίσιο για τη Μετανάστευση υπογράφηκε στις 31 Οκτωβρίου 2022, με βάση την οποία η Κύπρος θα λάβει CHF10,0 εκ. (περίπου €10,4 εκ.) για τη στήριξη μέτρων στον τομέα της Μετανάστευσης. Βάση της συμφωνίας θα χρηματοδοτηθούν έργα σε τρεις υποτομείς της μετανάστευσης: (i) στις διαδικασίες ασύλου, (ii) στις υποδομές υποδοχής και (iii) στην εθελοντική επιστροφή.

Η Συμφωνία Πλαίσιο για τη Συνοχή υπογράφηκε στις 12 Δεκεμβρίου 2022, με βάση την οποία η Κύπρος θα λάβει χορηγία ύψους CHF5,2 εκ. (περίπου €5,4 εκ.) για την υλοποίηση έργων στον τομέα της Συνοχής. Έχουν επιλεγεί προς χρηματοδότηση τρία έργα τα οποία εξυπηρετούν ανάγκες στον τομέα της υγείας και της κοινωνικής προστασίας καθώς και της συμμετοχής στα κοινά και τη διαφάνεια. Συγκεκριμένα, ποσό ύψους €2,2 εκ. θα διατεθεί για έργο του Συνδέσμου για την Πρόληψη και Αντιμετώπιση της Βίας στην Οικογένεια (ΣΠΑΒΟ), ποσό ύψους €2,1 εκ. θα διατεθεί στο Καραϊσκάκειο Ίδρυμα και ποσό ύψους €1,0 εκ. για ενίσχυση του έργου της Διερευνητικής Επιτροπής για τους Αγνοούμενους (ΔΕΑ).

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ:

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 3: Διαμόρφωση Πολιτικής Συνοχής και Πολυετούς Δημοσιονομικού Πλαισίου (ΠΔΠ) (συντονισμός εθνικών θέσεων) και ετοιμασία και διαχείριση Στρατηγικών Εγγράφων και Προγραμμάτων

Οι ευθύνες της ΓΔ Ανάπτυξης σε σχέση με την πιο πάνω δραστηριότητα, περιλαμβάνουν τις πιο κάτω αρμοδιότητες :

- **Συντονισμός και κατάρτιση Εθνικών Θέσεων σε σχέση με το ΠΔΠ και Πολιτική Συνοχής**

Συνεργασία με τα αρμόδια Υπουργεία/Υφυπουργεία, για την εκπροσώπηση της Κύπρου στις διαπραγματεύσεις στο πλαίσιο θεσμικών οργάνων όπως το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, Συμβούλια Υπουργών και Επιτροπή Μόνιμων Αντιπροσώπων.

- **Εθνική Αρχή για τις διαπραγματεύσεις και τον προγραμματισμό των Ταμείων της Πολιτικής Συνοχής**

Ετοιμασία Στρατηγικών Εγγράφων και υποβολή στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή για έγκριση της Συμφωνίας Εταιρικής Σχέσης και των Προγραμμάτων, σε συνεργασία με όλα τα Υπουργεία/Υφυπουργεία και τους εμπλεκόμενους φορείς καθώς και διαπραγματεύσεις με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

- **Διαχειριστική Αρχή για τα Ταμεία της Πολιτικής Συνοχής και του Ταμείου της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής**

Διαχείριση της υλοποίησης των Προγραμμάτων με βάση το Κανονιστικό Πλαίσιο των Ταμείων Πολιτικής Συνοχής και σχετικών εθνικών εγκυκλίων, η οποία περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, διαμόρφωση του Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου, λειτουργία του ηλεκτρονικού Συστήματος Πληροφοριών, παρακολούθηση της εφαρμογής των Προγραμμάτων και τυχόν αναθεώρησης τους, επίτευξη οικονομικών και φυσικών στόχων, ετοιμασία εκθέσεων προόδου, διεκπεραίωση τεχνικών συναντήσεων (Ετήσια Συνάντηση Επανεξέτασης) με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, υποβολή προβλέψεων αιτήσεων πληρωμών, εκπαίδευση και συντονισμός Δικαιούχων και Ενδιάμεσων Φορέων, ετοιμασία Ετήσιας Δήλωσης Διαχείρισης και Ετήσιας Σύνοψης Διαδικασιών Διαχειριστικών Επαληθεύσεων, διενέργεια διαδικασιών κλεισίματος Προγραμμάτων και διαχείριση των αποτελεσμάτων των ελέγχων από τα Ελεγκτικά Όργανα.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 4: Συντονισμός, προγραμματισμός και αποτελεσματική αξιοποίηση Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων και άλλων Χρηματοδοτικών Μηχανισμών

Η ΓΔ Ανάπτυξης ως Εθνική Αρχή για το Erasmus+ και ως το Εθνικό Σημείο Επαφής για την υλοποίηση των Προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από τους Μηχανισμούς ΕΟΧ/Νορβηγίας και Ελβετίας είναι υπεύθυνη για τις πιο κάτω αρμοδιότητες

- Παρακολούθηση και εποπτεία της εφαρμογής του Erasmus+ και του Ευρωπαϊκού Σώματος Αλληλεγγύης στην Κύπρο, ενεργώντας ως Εθνική Αρχή για την εφαρμογή των προγραμμάτων αυτών στην Κύπρο,

- Συμβολή στην καλύτερη αξιοποίηση των Ευρωπαϊκών Ανταγωνιστικών Προγραμμάτων μέσω διάχυσης της ενημέρωσης και την υποβοήθηση της συμμετοχής σε αυτά,
- Προγραμματισμός και αποτελεσματική αξιοποίηση των πόρων από τους Χρηματοδοτικούς Μηχανισμούς ΕΟΧ, Νορβηγίας και Ελβετίας, επιτελώντας το ρόλο του Εθνικού Σημείου Επαφής για τους Μηχανισμούς.

ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΔΟΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΔΟΣΗΣ – ΤΜΗΜΑ Α

Στόχος (Σ) /Δραστηριότητα (Δ)	Δείκτης Επίδοσης (Σ) /Απόδοσης (Δ)	Αποτελέσματα Δείκτη – 2021	Περιγραφή
Σ1: Προώθηση της Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας	ΔΕ1: Ρυθμός Ανάπτυξης ΑΕΠ σε σύγκριση με τον αντίστοιχο μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ)	2020 +5.5% στην Κύπρο σε σύγκριση με 5,3% στην ΕΕ.	Ο δείκτης αυτός ορίζεται ως το ποσοστό μεταβολής του ΑΕΠ σε σύγκριση με τον προηγούμενο χρόνο και θα γίνεται σύγκριση με το μέσο όρο του αντίστοιχου δείκτη του συνόλου των ΚΜ της ΕΕ.
Δ01: Προώθηση της βιώσιμης Ανάπτυξης και ανταγωνιστικότητας της οικονομίας, της επίτευξης των προτεραιοτήτων και στόχων της ΕΕ στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου καθώς και της Πράσινης Συμφωνίας για το μετασχηματισμό της ΕΕ σε μια δίκαιη και ευημερούσα κοινωνία.	ΔΑ01: Έγκαιρη υποβολή: (α) του Εθνικού Μεταρρυθμιστικού Προγράμματος (β) των εξαμηνιαίων στοιχείων προόδου του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (biannual reporting)	ΝΑΙ	Ο Δείκτης θα είναι ΝΑΙ ή ΟΧΙ, αναλόγως της έγκαιρης υποβολής ή όχι του Εθνικού Μεταρρυθμιστικού Προγράμματος (ΕΜΠ) καθώς και των εξαμηνιαίων στοιχείων προόδου του ΣΑΑ
Δ02: Αξιολόγηση Δημοσίων Επενδυτικών Έργων	ΔΑ02: Αριθμός των Σημειωμάτων Έργου (PCN) που αξιολογήθηκαν το έτος Χ-1 από την ΓΔ Ανάπτυξης για ένταξη στον προϋπολογισμό του έτους Χ.		Ο δείκτης υπολογίζεται ως το άθροισμα όλων των Σημειωμάτων Έργου (PCN) που αξιολογήθηκαν το έτος Χ-1 από την ΓΔ Ανάπτυξης για ένταξη στον προϋπολογισμό του έτους Χ.
Σ2: Προγραμματισμός, Διαχείριση και Αξιοποίηση Ευρωπαϊκών Ταμείων και Προγραμμάτων	ΔΕ2: Βαθμός Αξιοποίησης του κατανεμημένου ποσού από τα Ταμεία της Πολιτικής Συνοχής (ΕΔΕΤ) μέχρι το τέλος της Προγραμματικής	Για το 2022 Κύπρος: 89% ΕΕ-28: 78% Ταμεία Πολιτικής Συνοχής	Η τιμή του δείκτη θα καταγράφεται συνολικά για όλα τα Ταμεία της ΕΕ για τα οποία η ΓΔ Ανάπτυξης είναι Διαχειριστική Αρχή (Ταμείο Συνοχής (ΤΣ), Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής

	<p>Περίοδος σε σχέση με τον μέσο όρο της ΕΕ.</p>	<p>(ΤΣ, ΕΤΠΑ, ΕΚΤ, ΠΑΝ) Κύπρος 90% ΕΕ-28: 78%</p> <p>Ταμείο Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής (ΕΤΘΑ) Κύπρος: 67% ΕΕ-28: 69%</p>	<p>Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ), Πρωτοβουλία για την Απασχόληση των Νέων και Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας (ΕΤΘΑ)). Επιπρόσθετα, θα καταγράφεται ξεχωριστά ο βαθμός αξιοποίησης των πόρων από τα Ταμεία της Πολιτικής Συνοχής (ΤΣ, ΕΤΠΑ, ΕΚΤ, ΠΑΝ) και από την Κοινή Αλιευτική Πολιτική (ΕΤΘΑ).</p> <p>Για τον υπολογισμό του δείκτη χρησιμοποιούνται τα εξής στοιχεία: Αριθμητής: το ποσό των πληρωμών που έχει καταβάλει η Ευρωπαϊκή Ένωση στην Κύπρο (Αιτήματα Πληρωμής συν προκαταβολές) για κάθε Ταμείο (ΕΤΠΑ, ΕΚΤ, ΠΑΝ, ΤΣ, ΕΤΘΑ) κατά το υπό εξέταση έτος. Παρονομαστής: Το σύνολο των πόρων της ΕΕ που κατανεμήθηκαν στην Κύπρο την περίοδο 2014-2020 για τα εν λόγω ταμεία. Τα ποσά αφορούν σε κοινοτική συμμετοχή. Επίσης για σκοπούς σύγκρισης σημειώνεται και ο αντίστοιχος μέσος όρος της ΕΕ-28. Τα στοιχεία θα εξάγονται από την ειδική πλατφόρμα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής η οποία δείχνει την πρόοδο υλοποίησης των Ταμείων της Πολιτικής Συνοχής σε επίπεδο ΕΕ. Η ημερομηνία εξαγωγής ορίζεται στις αρχές Ιανουαρίου, ώστε να αφορά τα στοιχεία μέχρι το τέλος του προηγούμενου έτους.</p>
--	--	---	--

	ΔΕ3: Απορρόφηση Κονδυλίων από τα Ευρωπαϊκά Ανταγωνιστικά Προγράμματα	2021: €194,6 εκ. Τα στοιχεία για το 2022 δεν είναι διαθέσιμα ακόμη.	https://cohesiondata.ec.europa.eu/funds/ Ετήσιες πληρωμές (actual) για Ανταγωνιστικά Προγράμματα. Πηγή: Προϋπολογισμός Δαπανών ΕΕ- τα στοιχεία συλλέγονται κάνοντας χρήση σχετικών Πινάκων των Ετήσιων Χρηματοδοτικών Εκθέσεων που δημοσιεύονται από τη ΓΔ Προϋπολογισμού της ΕΕ. *Σημειώνεται ότι τα σχετικά στοιχεία δημοσιοποιούνται από τη ΓΔ Προϋπολογισμού της ΕΕ ενάμιση έτος περίπου μετά το πέρας κάθε χρόνου https://www.fundingprogrammesportal.gov.cy
Δ03: Διαμόρφωση Πολιτικής Συνοχής και Πολυετούς Δημοσιονομικού Πλαισίου (ΠΔΠ) (συντονισμός εθνικών θέσεων) και ετοιμασία και διαχείριση Στρατηγικών Εγγράφων και Προγραμμάτων	ΔΑ05: Έγκριση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή: Α) Συμφωνίας Εταιρικής Σχέσης και Επιχειρησιακών Προγραμμάτων (συμπεριλαμβανομένων αναθεωρήσεων τροποποιήσεων) Β) των Ετήσιων Εκθέσεων υλοποίησης και των τελικών	ΝΑΙ Α) η έκθεση προόδου της ΣΕΣ υποβλήθηκε στην Επιτροπή στις 30/8/2019 και εγκρίθηκε στις 13/1/2020. Η Συμφωνία Εταιρικής Σχέσης 2021-2027 εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 8 Ιουλίου 2022.	Για να καταγραφεί στο δείκτη θετική απάντηση (ΝΑΙ), θα πρέπει απαραίτητα να πληρούνται και τα τρία μέρη του δείκτη (Α, Β, Γ). Α) Η Συμφωνία Εταιρικής Σχέσης αποτελεί το Στρατηγικό Έγγραφο στο οποίο περιλαμβάνονται οι γενικές αναπτυξιακές προτεραιότητες της χώρας και οι επιδιωκόμενοι στρατηγικοί στόχοι για την αξιοποίηση των Ευρωπαϊκών, Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων (ΕΔΕΤ). Σύμφωνα με Κανονιστική υποχρέωση η πρόοδος υλοποίησης της εν λόγω έκθεσης εξετάζεται το 2017 και 2019 και ετοιμάζεται έκθεση προόδου η οποία εγκρίνεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Β) Οι ετήσιες και τελικές εκθέσεις υλοποίησης παρουσιάζουν βασικές

	<p>εκθέσεων υλοποίησης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων</p> <p>Γ) των Ετήσιων και της Τελικής Δήλωσης Διαχείρισης και Σύνοψης των Ελέγχων</p>	<p>Β) Οι ετήσιες εκθέσεις υλοποίησης και για τα δύο Επιχειρησιακά Προγράμματα υποβλήθηκαν εντός της προθεσμίας στην ΕΕ στις 30/05/2022 και εγκρίθηκαν στις 30/06/2022.</p> <p>Οι ετήσιες δηλώσεις διαχείρισης και Σύνοψης Ελέγχων υποβλήθηκαν έγκαιρα στις 15/02/2023 και για τα 2 Επιχειρησιακά Προγράμματα (ΕΠ) και εγκρίθηκαν από την ΕΕ στις 15/05/2023 για το ΕΠ Ανταγωνιστικότητα και στις 19/05/2023 για το ΕΠ Απασχόληση.</p>	<p>πληροφορίες σχετικά με την εφαρμογή του κάθε Επιχειρησιακού Προγράμματος και των Επενδυτικών του Προτεραιοτήτων με αναφορά στα οικονομικά δεδομένα, τους κοινούς και τους ειδικούς δείκτες προγράμματος. Οι προθεσμίες υποβολής ορίζονται στο Κανονιστικό Πλαίσιο της ΕΕ.</p> <p>Γ) Η Δήλωση Διαχείρισης και Σύνοψης Ελέγχων επιβεβαιώνει ότι:</p> <p>(I) τα στοιχεία παρουσιάζονται σωστά, και είναι πλήρη και ακριβή</p> <p>(Ii) οι δαπάνες χρησιμοποιήθηκαν για το σκοπό που προορίζονταν</p> <p>(Iii) τα συστήματα ελέγχου που έχουν θεσπιστεί παρέχουν τις αναγκαίες εγγυήσεις σχετικά με τη νομιμότητα και κανονικότητα των υποκείμενων πράξεων. Οι προθεσμίες υποβολής, ορίζονται από το Δημοσιονομικό Κανονισμό. Τα στοιχεία συλλέγονται από το Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό</p>
--	--	---	--

			Σύστημα (ΟΠΣ), που αναπτύχθηκε από τη Διαχειριστική αρχή (ΓΔ Ανάπτυξης)
Δ04: Συντονισμός, προγραμματισμός και αποτελεσματική αξιοποίηση Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων και άλλων Χρηματοδοτικών Μηχανισμών	<p>ΔΑ06: Αποτελεσματική αξιοποίηση Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων με βάση:</p> <p>1. τις δεσμεύσεις που αναλαμβάνονται έναντι της Ευρωπαϊκής Επιτροπής μέσω της παρακολούθηση και Εποπτείας του Erasmus+ και του Ευρωπαϊκού Σώματος Αλληλεγγύης,</p> <p>2. του συνολικού αριθμού καταχωρήσεων για επικαιροποίηση της Πύλης αναφορικά με τα Ανταγωνιστικά Προγράμματα,</p> <p>3. την έγκαιρη υποβολή των Εξαμηνιαίων και</p>	<p>2021: 100%</p> <p>Συνολικός αριθμός για το 2022: 1028 επικαιροποιήσεις.</p> <p>Ναι ή Όχι</p>	<p>Εφαρμογή των καθορισμένων δράσεων που πρέπει να υλοποιεί η Εθνική Αρχή για την παρακολούθηση και την εποπτεία των Εθνικών Υπηρεσιών που διαχειρίζονται τα προγράμματα. Οι δράσεις αυτές και τα αντίστοιχα χρονοδιαγράμματα βασίζονται στις Οδηγίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.</p> <p>Αντιπροσωπεύει τις απαιτούμενες υποχρεώσεις της Εθνικής Αρχής σε σχέση με την αποτελεσματική παρακολούθηση και την εποπτεία της υλοποίησης των προγραμμάτων από τις Εθνικές Υπηρεσίες.</p> <p>Η Πύλη επικαιροποιείται συνεχώς με την προσθήκη των ακόλουθων ειδών καταχωρήσεων:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Προσκλήσεις χρηματοδότησης 2. Εκδηλώσεις / Ανακοινώσεις 3. Χρήσιμα Έγγραφα 4. Οπτικοακουστικό υλικό 5. Προγράμματα 6. Οποιαδήποτε άλλη επικαιροποίηση (π.χ. κειμένων, στοιχεία εθνικών σημείων επαφής, τροποποιήσεις υφιστάμενων προσκλήσεων κτλ.) <p>Οι εκθέσεις που υποβάλλονται προς τους Χορηγούς προβλέπονται από τους</p>

	<p>Ετήσιων Εκθέσεων προς τους χορηγούς</p>	<p>Κανονισμούς των Χρηματοδοτικών Μηχανισμών ΕΟΧ/Νορβηγίας και είναι δύο ειδών: (1) οι Ενδιάμεσες Οικονομικές Εκθέσεις (Interim Financial Reports) ανά Πρόγραμμα ανά εξάμηνο, για τις περιόδους Ιανουαρίου-Ιουνίου και Ιουλίου-Δεκεμβρίου, στις οποίες παρουσιάζονται οι πιστοποιημένες δαπάνες που ο Διαχειριστής των Προγραμμάτων καταβάλει προς τους Δικαιούχους των Έργων, σύμφωνα με την πρόοδο υλοποίησης και (2) οι Ετήσιες Εκθέσεις για την πρόοδο υλοποίησης των Προγραμμάτων που διαχειρίζεται η Εθνική Αρχή (National Focal Point - NFP) - ΓΔ Ανάπτυξης.</p>
--	--	---